

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun.Chișinău, str.Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

LB. 01.24 № *4-35/3-147*

Dosarul nr 3a-73/24
Din _____

Curtea Constituțională
str. Alexandru Lăpușneanu 28

Curtea de Apel Chișinău, vă remite solicitarea ridicării excepției de neconstituționalitate de către reprezentantul apelantului Umaneț Leonid, avocatul Barașianț Mariana, în cauza civilă, la acțiunea în contencios administrativ înaintată de către Umaneț Leonid împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale cu participarea terților Percemlî Alexei, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională” cu privire la contestarea actelor administrative,

Anexă: Copia încheierii Curții de Apel Chișinău din 18 ianuarie 2024

Președintele interimar
al Curții de Apel Chișinău

Ghenadie Mira

11:40
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 129
" 24 " 01 2024

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate**A.1. Persoană fizică**

Umaneț Leonid

3. Adresă (va fi anonimată)**4. Telefon, e-mail (vor fi anonimizate)****5. Reprezentant (dacă este cazul)**

BARAȘIANȚ Mariana – avocat

Cabinetul Avocatului „Mariana Barașianț”

A.3. Instanța de judecată**1. Denumirea instanței de judecată/sediu**

Curtea de Apel Chișinău

2. Judecător/complet de judecată

Judecător raportor Veronica Negru

Cauza civilă nr. 3a-1509/2023

4. Adresa instanței de judecată

str. Teilor 4 mun. Chișinău

5. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată

Telefon: 022-635-308/Email: cac@justice.md

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

1. La data de 05.10.2023, prin Hotărârea nr. 9 a CECE Bubuieci, Leonid Umanet a fost înregistrat în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău, din partea Partidului politic Mișcarea Alternativa Națională („MAN”), pentru alegerile locale generale din 05.11.2023.
2. Leonid Umanet a prezentat, printre alte documente solicitate de legislația specială, și confirmarea DGETS prin care se atestă că acesta are cel puțin studii generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul Educației nr. 352/2014.
3. Corespunderea actelor prezentate rigorilor legale a fost verificată de organele electorale și confirmată de CECEM Chișinău nr. 1 prin scrisoarea cu nr. 02/02/CECEMC din 05.10.2023, notificată inclusiv și CEC-ului.
4. La 09.10.2023, Alexei Percemli a depus o contestație împotriva Hotărârii nr. 9 a CECE Bubuieci de înregistrare a lui Leonid Umanet în calitate de candidat pe motiv că dosarul de înregistrare a acestuia nu corespunde prevederilor art. 68 alin. (1) lit. j) din Codul electoral nr. 325/2022.
5. La 11.10.2023 CECE Bubuieci, prin Hotărârea sa a declarat inadmisibilă contestația lui Alexei Percemli, iar hotărârea a fost menținută de către CECEM Chișinău și a rămas în vigoare.
6. La 05.11.2023 au avut loc alegerile locale generale inclusiv în comuna Bubuieci, mun. Chișinău.
7. Conform rezultatelor finale a alegerilor locale generale în circumscripția electorală comunală Bubuieci, turul I, dl Leonid Umanet, candidat la funcția de primar din partea PP MAN, a obținut 991 de voturi valabil exprimate sau 33,49%.
8. Conform aceleași informații, dl Alexei Percemli a obținut 703 voturi sau 23.76%, iar dl Igor Moraru – 601 voturi sau 20.31%.
9. La 14.11.2023, dl Igor Moraru, candidat la funcția de primar în aceeași circumscripție electorală din partea partidului politic Partidul Liberal, cu doar o zi înainte de turul II al alegerilor locale generale, a depus o contestație prin care a solicitat anularea Hotărârii CECE Bubuieci nr. 9 din 05.10.2023 cu privire la înregistrarea dlui Leonid Umanet în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău din partea PP MAN. În motivarea contestației, dl. Igor Moraru a invocat că Leonid Umanet nu corespunde ar. 68 alin. (1) lit. j) din Codul electoral nr. 325/2022.
10. La 15.11.2023 a avut loc turul II al alegerilor locale generale. Conform rezultatelor preliminare a acestuia, dl Leonid Umanet a obținut 1248 voturi sau 50.75%, iar dl Alexei Percemli – 1211 voturi sau 49.25%.
11. La 18.11.2023, Alexei Percemli a depus o contestație repetată la CECE Bubuieci pe aceleași temeuri ca și precedentele 2 contestații.

12. La 19.11.2023, CECE Bubuieci, prin hotărârea sa nr. 42-c, a declarat contestația domnului Igor Moraru ca fiind inadmisibilă.
13. La 21.11.2023 CECE Bubuieci, prin Hotărârea nr. 44-c, a satisfăcut parțial solicitarea candidatului de la PAS, Alexei Percemli, nefiind clar care parte anume a satisfăcut-o.
14. La 30.11.2023 Leonid Umanet a contestat în instanță Hotărârea nr. 44-c prin care s-a satisfăcut parțial contestația candidatului de la PAS, Alexei Percemli.
15. La 01.12.2023 CECE Bubuieci a adoptat, fără de a aștepta decizia instanțelor de judecată, Hotărârea nr. 46 prin care a infirmat alegerile pentru funcția de primar al comunei Bubuieci mun. Chișinău, motivând hotărârea prin faptul că câștigătorul alegerilor nu întrunește condițiile prevăzute de Codul electoral pentru a fi ales în calitate de primar.
16. La 04.12.2023, Leonid Umanet a contestat Hotărârea nr. 46 a CECE Bubuieci prin care s-a infirmat legalitatea alegerilor din această circumscripție.
17. La 05.12.2023 Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani a anulat hotărârea nr. 44-c a CECE Bubuieci din 22.11.2023 și a declarat inadmisibilă parțial contestația domnului Percemli, iar cealaltă parte a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.
18. La 14.12.2023 Curtea de Apel Chișinău a anulat în totalitate hotărârea judecătorei Chișinău sediul Rîșcani și a dispus anularea hotărârii nr. 9 din 05.10.2023 a CECE Bubuieci de înregistrare în calitate de candidat a lui Leonid Umanet.
19. La 15.12.2023 Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani a pronunțat Hotărârea de respingere a cererii de chemare în judecată din partea lui Leonid Umanet privind anularea hotărârii CECE Bubuieci nr. 46 de infirmare a alegerilor.
20. La 16.12.2023 Leonid Umanet a depus cererea de apel contra hotărârii Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani din 15.12.2023 prin care a solicitat casarea acesteia cu emiterea unei noi decizii prin admiterea cererii de chemare în judecată integral, cauza fiind pe rolul Curții de Apel.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare, are drept obiect de examinare, **verificarea constituționalității a omisiunii (vidului/golului) legislative din Codul electoral, sub aspectul omisiunii de a reglementa la art. 68 alin. (1) lit. j) a posibilității depunerii și altor documentele confirmative care pot atesta deținerea studiilor necesare pentru a candida la funcția de primar.**

Codul de electoral, este aplicabil fondului cauzei, întrucât reprezintă cadrul legal în baza căruia este organizat procesul electoral, care are menirea de a

asigura dreptul de a alege și a fi ales, dar și a asigura principiile statului de drept, printre care este și supremația legii/securitatea raporturilor juridice.

În aceeași ordine de idei, omisiunea de a reglementa posibilitatea depunerii și altor documente confirmative care pot atesta deținerea studiilor necesare pentru a candida la funcția de primar, limitându-se la formalități excesive, **fac imposibilă pentru apelant exercitarea dreptului de a fi ales, dar și dreptului de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle procedurile nominalizate.**

În aceeași ordine de idei, obiectul cauzei aflate pe rolul Curții de Apel Chișinău constituie verificarea legalității hotărârii CECE Bubuieci nr. 46 din 01.12.2023, adoptate în baza propriei hotărâri nr. 42-c din 21.11.2023, dar și faptului că Apelantul nu ar fi prezentat diploma de studii la depunerea setului de acte pentru înregistrarea în calitate de candidat pentru funcția de primar al comunei Bubuieci mun. Chișinău.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

1. Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 38 Dreptul de vot și dreptul de a fi ales

(1) Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcînd cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege.

(3) Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2. Prevederi relevante din Codul electoral al Republicii Moldova

Articolul 3. vot universal

Cetățenii Republicii Moldova pot alege și pot fi aleși fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială.

Articolul 15. Dreptul de a fi ales

Dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

Articolul 16. Restricții privind exercitarea drepturilor electorale

(1) Nu au dreptul de a alege persoanele care nu întrunesc condițiile prevăzute la art. 14.

(2) Nu pot fi alese:

- a) persoanele care îndeplinesc serviciul militar în termen;
- b) persoanele prevăzute la alin. (1);
- c) persoanele care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție. Organele electorale sunt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate;
- d) persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă. Organele electorale sunt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne;
- e) persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, dețineau calitatea de membru al organului executiv al partidului politic declarat neconstituțional, precum și persoanele care ocupau funcții electivă din partea partidului politic declarat neconstituțional, pe o perioadă de 5 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale;
- f) persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, corespund cel puțin unuia dintre următoarele criterii ce au prezentat relevanță în contextul pronunțării hotărârii respective:
 - 1) sunt bănuite, învinuite, inculpate sau condamnate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic;
 - 2) au fost excluse dintr-un scrutin anterior ca urmare a încălcării legislației electorale, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;
 - 3) sunt culpabile de comiterea unor fapte ce au dus la includerea acestor persoane în listele de sancțiuni internaționale ale unor organizații internaționale sau ale unor state, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;
 - 4) au realizat alte fapte care, fără a se încadra expres în acțiunile prevăzute la pct. 1)–3), au fost menționate ca argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic.

(2¹) Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) durează o perioadă de 3 ani de la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic.

(2²) În vederea aplicării restricției prevăzute la alin. (2) lit. f), Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate și Procuratura Generală, în comun cu procuraturile specializate, prezintă Comisiei Electorale Centrale informația cu privire la persoanele care cad sub incidența criteriilor prevăzute la alin. (2) lit. f), cu menționarea expresă a criteriului respectiv. Comisia Electorală Centrală, în baza informațiilor prezentate, întocmește lista persoanelor care cad sub incidența restricției prevăzute la alin. (2) lit. f) și o comunică organelor electorale, care țin cont de aceasta în cazul aplicării restricției la înregistrarea concurenților electorali.

(2³) Restricția prevăzută la alin. (2) lit. f) nu se aplică persoanei care, încadrându-se în unul dintre criteriile prevăzute la litera respectivă, poate prezenta probe care demonstrează, în mod inechivoc, că aceasta, anterior declarării neconstituționalității partidului politic, a încercat să determine renunțarea în cadrul partidului politic la acțiunile care au determinat declararea neconstituționalității acestuia sau s-a disociat, în mod public, de aceste acțiuni.

(2⁴) În cazul în care persoana prevăzută la alin. (2) lit. f) pct. 1) prezintă probe ce atestă scoaterea acesteia de sub urmărirea penală sau achitarea ei în cadrul procesului penal, pornit pe marginea infracțiunii care a fost menționată de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic, acest fapt servește ca temei pentru neaplicarea în privința persoanei în cauză a restricției prevăzute de punctul respectiv.

(3) Candidații în alegeri, după caz, participanții la referendum care, în virtutea funcției pe care o dețin, sunt obligați să respecte regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, precum și alte restricții și limitări prevăzute de normele juridice speciale, inclusiv în scopul prevenirii utilizării ilicite a resurselor administrative în perioada electorală, își suspendă activitatea în funcția respectivă din momentul începerii campaniei electorale. Persoanele care cad sub incidența acestor prevederi sunt:

- a) viceprim-miniștrii, miniștrii și membrii din oficiu ai Guvernului;
- b) secretarul general al Aparatului Președintelui Republicii Moldova, secretarul general al Parlamentului, secretarul general al Guvernului, secretarii generali adjuncți ai Guvernului, secretarii de stat, secretarii generali ai ministerelor;
- c) conducătorii și adjuncții conducătorilor autorităților publice centrale și ai structurilor organizaționale din sfera lor de competență;
- d) președinții și vicepreședinții raioanelor;
- e) primarii și viceprimarii;
- f) pretorii și vicepretorii;
- g) secretarii consiliilor locale și ai preturilor;
- h) funcționarii/angajații care au obligația de a-și suspenda raporturile de serviciu/muncă potrivit normelor juridice speciale ce reglementează activitatea acestora.

Articolul 68. Înregistrarea concurenților electorali

(1) Pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor,

Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție următoarele documente:

j) copia de pe diploma de studii, în cazul candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și cea de primar;

(5) În termen de 7 zile de la data primirii actelor enumerate la alin. (1), organul electoral respectiv efectuează sau refuză înregistrarea candidaților desemnați în alegeri. **Hotărârile adoptate de organele electorale în acest sens pot fi contestate în condițiile stabilite la capitolul XIII.**

Articolul 91. Contestațiile

(1) În sensul prezentului cod, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care:

a) se cere revizuirea, anularea, în tot sau în parte, ori emiterea unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acțiuni sau obligarea organului electoral la inacțiune;

(10) Procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, precum și a contestațiilor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.

Articolul 93. Condițiile pentru admisibilitatea contestațiilor

(1) Organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral.

(2) Contestația se declară inadmisibilă, în special, când:

c) a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de prezentul cod;

Articolul 95. Termenul de depunere a contestațiilor

(1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

(2) În cazurile prevăzute de prezentul cod sau de alte acte normative, contestațiile nu se pot depune mai târziu de ziua alegerilor sau de o altă dată (circumstanță) determinată sau determinabilă.

(3) În caz de divergență între reglementările prezentului cod și ale altor acte normative, în partea ce ține de termenele de depunere a contestațiilor în perioada electorală, se vor aplica dispozițiile prezentului cod.

(7) Cererile de anulare a înregistrării, a acreditării sau a confirmării subiecților electorali se depun la organul electoral competent cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor. Cererile depuse după acest termen se examinează concomitent cu centralizarea și confirmarea rezultatelor alegerilor.

Articolul 161. Condițiile speciale pentru a fi ales

(1) Au dreptul de a fi aleși consilieri în consiliile locale cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani.

(2) Au dreptul de a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 23 de ani și au cel puțin studiile generale obligatorii prevăzute la art. 13 din Codul educației nr. 152/2014.

3. Prevederi relevante din Codul educației al Republicii Moldova

Articolul 13. Învățământul obligatoriu

(1) Învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar și se finalizează cu învățământul gimnazial.

(2) Obligatorietatea frecventării învățământului obligatoriu încetează la vârsta de 16 ani.

(3) Responsabilitatea școlarizării obligatorii a copiilor cu vârsta de până la 16 ani revine părinților sau altor reprezentanți legali și autorităților administrației publice locale de nivelurile întâi și al doilea.

(4) Ministerul Educației și Cercetării elaborează, aprobă și monitorizează respectarea regulamentelor de înmatriculare/școlarizare obligatorie a copiilor de vârstă școlară.

Articolul 20. Organizarea învățământului general

(1) Învățământul general cuprinde:

a) educația timpurie:

- grupele antepreșcolare, pentru copiii cu vârsta de la 0 la 2 ani;

- grupele preșcolare, pentru copiii cu vârsta de la 2 la 6 (7) ani, inclusiv grupele pregătitoare;

b) învățământul primar: clasele I-IV;

c) învățământul gimnazial: clasele V-IX;

d) învățământul liceal: clasele X-XII (XIII) .

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

1. În speță, legea prevede necesitatea deținerii studiilor gimnaziale (sau asimilate, având în vedere că Codul Educației a intrat în vigoare la data de 24.11.2014 și nu are efect retroactiv).
2. Conform informației prezentate de Direcția generală educație, tineret și sport din 28 septembrie 2023, Recurentul Umanet Leonid a fost înmatriculat în clasa IX conform ordinului nr. 17 din 05.09.1983 în Școala medie serală nr. 14 din or. Chișinău și a finalizat clasa XI în anul 1986. Ceea ce înseamnă că a fost transferat/ înmatriculat în clasa X și în clasa XI.
3. **Cu alte cuvinte, dl Leonid Umanet dispune de studii gimnaziale obligatorii – clasa VIII finalizată.**
4. De asemenea, conform informației eliberate de DGETS nr. 01/16-6/4278 din 27.11.2023, actul normativ cu privire la învățământul public, care a reglementat relațiile sociale în domeniul învățământului în anii 1983-1986 a fost Legea RSSM cu privire la învățământul public din 24.12.1975. Această lege în art. 3 a prevăzut că învățământul general obligatoriu este de 8 clase.
5. Apelantul Umanet Leonid a depus, în termenul prevăzut de legislație, cererea cu pachetul de acte necesar pentru înregistrarea în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău.
6. CECE Bubuieci a examinat actele depuse, a avut neclaritate referitor la confirmarea existenței studiilor obligatorii (VIII clase în anii 80) și a adresat un demers în acest sens organului electoral ierarhic superior (anexată la materialele cauzei).
7. **CECEM Chișinău nr. 1 a emis scrisoarea cu nr. 02/02/CECEMC Nr. 1 din 05.10.2023 prin care confirmă faptul că actele depuse de apelantul Umanet Leonid sunt suficiente pentru atestarea faptului că el are cel puțin studiile generale obligatorii prevăzute de art. 13 Codului educației.**
8. **CECE Bubuieci adoptă Hotărârea nr. 9 din 05.10.2023 prin care dispune înregistrarea apelantului Umanet Leonid în calitate de candidat la funcția de primar al comunei Bubuieci. Această Hotărâre devine opozabilă terților, inclusiv contracandidaților săi, din data de 5 octombrie 2023.**
9. În aceeași ordine de idei, luând în considerare faptul că pentru a fi ales primar este necesar de a deține cel puțin studii obligatorii (gimnaziale), în cadrul examinării cauzei în instanța de apel, au fost administrate și cărțile / registrele școlare prin care se confirmă existența studiilor similare celor gimnaziale.
10. **Conform cărții de eliberare atestatelor pentru anii 1962 – 1985, apelantul Leonid Umanet este indicat sub nr. 32, de asemenea este indicat numărul atestatului – A499064, data hotărârii de eliberare atestatului – 11.06.1983 și semnatura apelantului.**
11. De asemenea, considerăm important de atras atenția Înaltei Instanțe asupra declarațiilor Președintei CECE Bubuieci în instanța de apel – la examinarea setului de acte depus de Apelant, organul electoral a solicitat opinii de la organe electorale ierarhic superioare și a primit răspuns scris de la CECEM Chișinău privind corespunderea actelor depuse prevederilor legale, dar și răspuns verbal de la CEC precum că refuzul în înregistrare poate fi considerat încălcarea dreptului Apelantului de a fi ales.
12. Concluzionând asupra celor menționate, dar și a circumstanțelor speței, putem conchide că instanțele de judecată, dar și organele electorale au aplicat neuniform și inconsecvent norma prevăzută la art. 68 alin. (1) lit. j) din Codul electoral în coroborare cu art. 161 alin. (2) din același act normativ din motiv că aceasta contravine normei constituționale și spiritului legii. **În final, faptul că apelantul Leonid Umanet nu a**

- prezentat diploma de studii s-a apreciat de către instanțele de judecată ca fiind un temei de a-i restricționa dreptul prevăzut la art. 38 alin. (3) (i.e. Dreptul de a fi ales), deși acesta nu este un temei prevăzut la art. 16 alin (2) din Codul electoral.
13. Într-o altă ordine de idei, Leonid Umanet a fost în imposibilitatea de a prezenta copia diplomei de studii obligatorii din motiv că a pierdut-o. La solicitarea acestuia de a-i fi eliberată copia diplomei de autoritățile responsabile, acesta a primit un răspuns precum că autoritățile responsabile nu au putut identifica copia diplomei.
 14. Pentru a remedia situația, a fost emisă o scrisoare de la instituția responsabilă privind deținerea studiilor în cauză.
 15. Atât instanța de judecată, cât și organele electorale i-au imputat, de fapt, apelantului faptul că acesta nu a respectat formalitatea prevăzută de lege și nu a prezentat anume copia de pe diploma de studii, ceea ce reprezintă o încălcare, în viziunea noastră, a art. 38 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.
 16. În acest sens, prevederea de la art. 161 alin. (2) prevede deținerea studiilor obligatorii gimnaziale, iar prevederea restrictivă de la art. 68 alin. (1) lit. j), de fapt, limitează neargumentat și disproporționat dreptul de a fi ales pentru persoanele care au făcut studiile în perioada anterioară independenței statului Republica Moldova, precum este în cazul apelantului Leonid Umanet.
 17. Corespunzător, constatăm că art. 68 alin. (1) lit. j) din Codul electoral reprezintă o omisiune de a reglementa condițiile de demonstrare a studiilor gimnaziale obligatorii, or o confirmare în scris de la autoritățile responsabile reprezintă mai mult decât o dovadă suficientă de corespundere criteriului stabilit la art. 161 alin. (2) din Codul electoral.
 18. Drept urmare, în contextul în care sunt înscrisurile doveditoare privind deținerea studiilor gimnaziale obligatorii, iar instituțiile responsabile nu pot emite o copie a diplomei de studii, omisiunea de a reglementa, la art. 68 alin. (1) lit. j) din Codul electoral că sunt acceptabile și alte documente confirmative de deținere a studiilor obligatorii, face imposibilă pentru apelant exercitarea dreptului de a fi ales.
 19. Adicional, în speță este incidentă și încălcarea dreptului de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, deoarece Apelantul nu putea prevedea, în contextul în care organele electorale responsabile au acceptat documentele confirmative ca fiind dovada respectării art. 68 alin. (1) lit. j) din Codul electoral, că înregistrarea acestuia va fi anulată după ce a câștigat alegerile locale generale și după expirarea tuturor termenilor de decădere prevăzute de Codul electoral. Astfel, de fapt, a fost încălcat și principiul securității raporturilor juridice motivată prin lipsa respectării unei prevederi disproporționat de restrictive.

Fiindcă în prezenta speță omisiunea legislativă vizează niște norme de procedură care de principiu constituie mecanismul de exercitare a unui drept subiectiv civil, considerăm oportun să menționăm și raționamentele C.t.E.D.O. din cauza **Coeme ș.a. v. Belgia din 22.06.2000**, unde referindu-se la **obligativitatea reglementării exprese a normelor de procedură**, C.t.E.D.O. a reținut că acestea asigură protecția petentului împotriva abuzului autorităților (§ 102).

În Hotărârea nr. 31 din 17.12.2020, Curtea Constituțională a reținut că:

[...] **36. Dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu.** Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor (HCC nr. 8

din 5 aprilie 2019, § 41). Dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent care să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România [MC], 29 noiembrie 2016, § 86).

În aceeași ordine de idei, **omisiunea de a reglementa un anumit raport juridic, constituie o violare a Constituției, atunci când periclitează un drept fundamental.**

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 12 din 06 aprilie 2021, HCC nr. 17 din 19 mai 2016, § 71; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 24; DCC nr. 123 din 22 octombrie 2020, § 26; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 23).

Astfel, în Hotărârea nr. 19 din 03.07.2018, Curtea Constituțională a reținut cu titlu de principiu:

[...] 58. Curtea reține că lipsa prevederii unei durate maxime de aplicare a măsurii preventive sub forma obligației de a nu părăsi țara **constituie o omisiune legislativă contrară Constituției.**

59. În acest context, Curtea reține că, **fiind în prezența unei omisiuni legislative și în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.** 60.

În această ordine de idei, Curtea reține critica de neconstituționalitate a articolului 178 din Codul de procedură penală, **în partea referitoare la omisiunea de a reglementa o durată maximă rezonabilă pentru care poate fi dispusă măsura preventivă a obligației de a nu părăsi țara.**

Aceleași raționamente au fost reținute de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 16 din 20.05.2021:

[...] 70. Așadar, **Curtea reține că omisiunea legislatorului de a include angajații bugetari care la data intrării în vigoare a Legii nr. 270/2018 au exercitat interimatul unei funcții de conducere și ulterior au revenit la funcția exercitată anterior interimatului în categoria angajaților cărora li se achită diferența de salariu nu urmărește nici unul din scopurile legitime prevăzute de articolul 54 alin. (2) din Constituție.**

[...] 72. Rezumând cele menționate supra, **Curtea conchide că prevederile articolului 27 alin. (5) din Legea nr. 270 din 23 noiembrie 2018 și ale punctului 8 din Anexa nr. 6 la Hotărârea Guvernului nr. 1231 din 12 decembrie 2018, în partea referitoare la omisiunea includerii angajaților bugetari care la data intrării în vigoare a Legii nr. 270/2018 au asigurat interimatul unei funcții publice de conducere și care ulterior au revenit la funcția exercitată anterior interimatului în categoria angajaților bugetari cărora li se achită diferența de salariu, contravin**

articolelor 1 alin. (3), 16 și 43 din Constituție și, prin urmare, sunt neconstituționale.

În opinia noastră, **permisiunea de a prezenta și alte acte confirmative privind deținerea studiilor gimnaziale obligatorii** urmează a fi autorizate în mod separat de către instanța de judecată, **astfel încât, în corespundere cu jurisprudența C.t.E.D.O. să existe un mecanism judiciar care să asigure respectarea principiului proporționalității și o garanție împotriva arbitrariului.**

În ipoteza admiterii excepției de neconstituționalitate, **solicităm respectuos Curții Constituționale să dispună ca, soluția expusă să producă efect juridic imediat pentru dnul Leonid Umaneț, similar soluției expuse în Hotărârea nr. 5 din 25.05.2020, unde s-a statuat:**

[...] 145. În același timp, pentru a da efect prezentei Hotărâri în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, având în vedere faptul că excepția de neconstituționalitate „exprimă o legătură organică, logică între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal” (HCC nr. 15 din 6 mai 1997, § 3.3) și are sarcina „asigurării respectării drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituție în procesul soluționării litigiilor de către instanțele judecătorești de drept comun” (HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 65), Curtea consideră rezonabil ca aceasta să producă efecte imediate pentru autorii sesizării.

146. În acest context, Curtea reiterează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la Curtea Constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil și constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului, în cazul în care sunt încălcate prin lege drepturile sale constituționale. Astfel, Curtea notează că accesul la justiție (inclusiv la justiția constituțională) trebuie înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, în caz contrar drepturile oferite justițiabililor fiind iluzorii (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, §§ 60-61, 79-80).

147. Soluția Curții de instituire a unei excepții de la efectul *pro futuro* al prezentei Hotărâri pentru autorii excepției se bazează inclusiv pe practica Comisiei de la Veneția și pe jurisprudența Curții de la Strasbourg. 148. Astfel, într-un Amicus curiae pentru Curtea Constituțională din Georgia cu privire la efectele deciziilor Curții Constituționale asupra hotărârilor judecătorești definitive în cauze civile și administrative (Veneția, 22-23 iunie 2018, CDL-AD(2018)012, §§ 53-56), Comisia de la Veneția menționează următoarele:

„53. Dacă efectul ex nunc este aplicat în mod strict, chiar dacă prevederea este abrogată de către Curtea Constituțională, nu pot fi protejate drepturile reclamantului în cazul unei sesizări de neconstituționalitate, pentru că invalidarea prevederii neconstituționale acționează doar pro futuro. Prevederea neconstituțională rămâne încă aplicabilă faptelor unui caz concret, fapte care au avut loc înainte de pronunțarea hotărârii Curții Constituționale. 54. Totuși, o persoană care sesizează Curtea Constituțională astfel încât soluția Curții să invalideze prevederea neconstituțională oferă un serviciu valoros statului și întregii populații. Această persoană nu acționează doar în interesul ei privat, ci și în interesul tuturor cetățenilor. Prin urmare, această

persoană „merită” un tratament mai favorabil în comparație cu alți cetățeni, care nu au sesizat Curtea Constituțională. Altfel, nu ar exista un stimulent pentru persoană de a sesiza Curtea. 55. Un asemenea tratament preferențial este denumit adesea „premiul vânătorului”, ideea constând în faptul că cetățenii trebuie să „vâneze” prevederile neconstituționale, iar reclamantul care „prinde” prevederea neconstituțională are parte de un tratament mai bun. 56. Acest fapt presupune existența unui efect retroactiv al hotărârii, aplicabil doar cazului reclamantului. Cetățenii ar trebui să fie incitați în a deveni primii reclamanți care sesizează Curtea Constituțională. Ca o consecință, uneori, atunci când se știe că un caz pendinte în fața Curții Constituționale va avea succes, alte persoane aflate într-o situație similară vor formula, rapid, o sesizare pentru a beneficia de hotărârea aceluia caz.”

149. De asemenea, în cauza *Frantzeskaki și alții v. Grecia* (dec.), 12 februarie 2019, § 42, Curtea de Audit a Greciei a declarat neconstituționale prevederi legale care stabileau deduceri lunare, cu titlu de contribuție solidară pentru pensionari. Hotărârea Curții de Audit a avut un efect imediat pentru toate procedurile pendinte, însă fără ca rambursarea retroactivă a sumelor deduse din pensii să fie aplicată acțiunilor noi ale pensionarilor care nu aveau depus încă un recurs judiciar sau administrativ la data publicării hotărârii. În fața Curții Europene reclamanții au menționat că au fost discriminați în comparație cu pensionarii care au depus recurs la Curtea de Audit înainte de publicarea hotărârii. În acest sens, Curtea Europeană a reținut că reclamanții nu se află într-o situație comparabilă cu cea a pensionarilor care au sesizat deja Curtea de Audit înainte de publicarea hotărârii. Spre deosebire de reclamanți, pensionarii au făcut pasul îndrăzneț de a contesta, pe cale judiciară, constituționalitatea prevederilor legale aplicabile litigiului și au suportat cheltuieli de judecată în această privință. 150. Prin urmare, Curtea decide ca în cazul excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice, ridicată de dl Ion Dron și de dna Angela Vuico, în dosarul nr. 3a-454/2019, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, hotărârea să producă efecte de la data adoptării.

În eventualitatea pronunțării unei soluții provizorii similar cauzelor din HCC nr. 12 din 06.04.2021, HCC nr. 16 din 20.05.2021, HCC nr. 27 din 13.11.2020, norma de la art. 68 alin. (1) lit. j) ar urma să fie modificat, astfel încât, după cuvintele „copia de pe diploma de studii” să fi introdus textul cuvintele „și/sau alte documente confirmative”, astfel încât persoană are nu are posibilitatea și/sau nu deține copia diplomei, deși are studii prevăzute de legislația, să-și poată exercita dreptul de a fi ales.

F. CERINȚILE AUTORULUI SESIZĂRII

În baza celor invocate solicităm Curții Constituționale să declare neconstituțională:

- Prevederile art. 68 alin. (1) lit. j) din Codul Electoral în partea ce ține de lipsa prevederii cu privire la „și/sau alte documente confirmative” după cuvântul „diploma”.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării¹

Avocat – Mariana Barașianț

29 decembrie 2023

¹ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎNCHEIERE

18 ianuarie 2024

mun. Chișinău

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al
Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Având în componența sa:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii
Grefier

Sîrbu Victoria
Braga Angela și Țurcan Ion
Negrei Corina

examinând în ședință de judecată publică, solicitarea ridicării excepției de neconstituționalitate de către reprezentantul apelantului Umaneț Leonid, avocatul Barașianț Mariana, în cauza civilă, la acțiunea în contencios administrativ înaintată de către Umaneț Leonid împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale cu participarea terților Percemlî Alexei, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională” cu privire la contestarea actelor administrative,

CONSTATĂ:

La data de 07 decembrie 2023 Umaneț Leonid s-a adresat cu o acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale cu participarea terților Percemlî Alexei, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională” cu privire la contestarea actelor administrative, anularea și constatarea nulității hotărîrii nr.46 din 01.12.2023 cu privire la infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar în comuna Bubuieci, mun. Chișinău.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 15 decembrie 2023, s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ înaintată de către Leonid Umaneț împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale cu participarea terților Percemlî Alexei, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională” cu privire la contestarea actelor administrative.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 18 decembrie 2023, avocatul Barașianț Mariana în interesele lui Umaneț Leonid a declarat apel asupra hotărîrii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 15 decembrie 2023, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărîrii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea înaintată să fie admisă integral ca fiind întemeiată.

În ședința de judecată din 29 decembrie 2023 avocatul Barașianț Mariana în interesele lui Umanet Leonid, a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin care a solicitat instanței ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 68 alin. (1) lit. j) din Codul Electoral, în partea ce ține de lipsa prevederii cu privire la „și/sau alte documente confirmative” după cuvântul „diploma”, invocând faptul că dispozițiile normative contestate încălcă articolele 1 și 54 din Constituție.

Prin încheierea din 29 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate formulată de Umanet Leonid, în cadrul examinării cauzei în ordine de apel, la acțiunea înaintată de Umanet Leonid împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale, cu participarea terților Alexei Percemlî, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” privind contestarea actelor administrative.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 decembrie 2023, s-a respins cererea de apel înaintată de avocatul Barașianț Mariana în interesele lui Umanet Leonid și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 15 decembrie 2023.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 11 ianuarie 2024, s-a admis recursul depus de Umanet Leonid, reprezentat de avocatul Barașianț Mariana.

S-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 29 decembrie 2023 și încheierea Curții de Apel Chișinău din 29 decembrie 2023, prin care s-a refuzat ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei în ședința instanței de apel apelantul Umanet Leonid și reprezentantul său, avocatul Barașianț Mariana au susținut cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, solicitând admiterea acesteia.

Reprezentantul intimatului Comisia Electorală Centrală, Botnari Galina, a lăsat la discreția instanței chestiunea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Reprezentantul terțului Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională” avocatul Bucătaru Marin, a optat pentru admiterea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Reprezentantul terțului Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, Lefter-Simașco Rita, a solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Terțul Percemlî Alexei și reprezentantul său, avocatul Agachi Nicolai au solicitat respingerea cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Intimații Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1 și Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 fiind citați în legal despre data, ora și locul ședinței de judecată, nu s-au prezentat, astfel Colegiul civil a dispus examinarea cererii respective în lipsa acestora.

În conformitate cu prevederile art.239 alin.(2) din Codul administrativ, participanții la proces se citează. În citație se comunică locul, data și ora ședinței. Neprezentarea participanților la proces nu împiedică instanța de apel să decidă în privința apelului.

Audiind participanții la proces, studiind și analizând materialele cauzei, ținând cont de decizia Curții Supreme de Justiție 11.01.2024, instanța de apel conchide că, există temei de admitere a cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate al art. 68

alin. (1) lit. j) Codul electoral, în partea ce ține de lipsa prevederii cu privire la „și/sau alte documente confirmative” după cuvântul „diploma” reieșind din următoarele motive.

Conform art.195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Potrivit art. 12¹ CPC, legiuitorul prevede expres ridicarea excepției de neconstituționalitate: (1) În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

(4) Dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Excepția de neconstituționalitate constituie mijlocul procedural pentru realizarea accesului persoanei, în calitate de titular al drepturilor și libertăților fundamentale, la controlul constituționalității actelor normative.

Potrivit art. 134 din Constituție, (1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Iar potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor

Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Prin hotărîrea nr. 2 din 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a relatat că, judecătorul ordinar, nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau de reprezentantul acestuia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărîre anterioară a Curții, avînd ca obiect prevederile contestate și a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate, constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decît doar în condițiile menționate de Curte în prezenta Hotărîre.

Colegiul observă că, obiectul excepției de neconstituționalitate, așa cum a fost formulat de reprezentantul apelantului Umanet Leonid, avocatul Barașianț Mariana, constituie dispozițiile art. 68 alin. (1) lit. j) Codul electoral: *„(1) Pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral, partidele politice, blocurile electorale, candidații independenți sau candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova prezintă, cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor, Comisiei Electorale Centrale sau consiliilor electorale de circumscripție următoarele documente: j) copia de pe diploma de studii, în cazul candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și cea de primar.”*, anume în partea ce ține de lipsa prevederii cu privire la *„și/sau alte documente confirmative”* după cuvîntul *„diploma”*.

Colegiul civil reține că, în temeiul art. 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, art.4 alin.(1), lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative, ține de competența Curții Constituționale.

Respectiv, sub aspectul întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională, prin Hotărîrea nr.2 din 09 februarie 2016, instanța de apel menționează că norma vizată de către apelantul Umanet Leonid, constituie obiect a controlului de constituționalitate, fiind întrunite condițiile indicate în hotărîrea Curții Constituționale pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție.

Colegiul civil remarcă că, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către parte în proces, apelantul-reclamant Umanet Leonid, iar norma vizată nu a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate.

Din aceste considerente, ținînd cont de faptul că norma solicitată a fi supusă controlului de constituționalitate urmează a fi aplicată la soluționarea cauzei deduse judecării, avînd în vedere că Colegiul nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția, astfel, Completul specializat, examinînd condițiile menționate supra, necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, ajunge la concluzia că, acestea sunt întrunite, din care considerente demersul lui Umanet Leonid urmează a fi admis.

În conformitate cu prevederile art.195, 230 Cod administrativ. art. art. 12¹, 269-270 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

DISPUNE:

Se admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, ridicată de către reprezentantul apelantului Umaneț Leonid, avocatul Barașianț Mariana, în cauza de contencios administrativ, împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr. 1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr. 1/8 și Comisiei Electorale Centrale cu participarea terților Percemlî Alexei, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” și Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională” cu privire la contestarea actelor administrative, anularea și constatarea nulității hotărârii nr.46 din 01.12.2023 cu privire la infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar în comuna Bubuieci, mun. Chișinău.

Se sesizează Curtea Constituțională a Republicii Moldova în vederea controlului constituționalității a prevederilor art. 68 alin. (1) lit. j) Codul electoral, conform sesizării.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului,
Judecătorul

Sîrbu Victoria

Judecătorii

Braga Angela

Copia corespunde originalului / judecător/

Țurcan Ion

